

Motion till riksdagen 2017/18:3011

av **Annika Lillemets m.fl. (MP)**

Utfasning av pesticider som är skadliga för pollinerande insekter

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionen bör få i uppdrag att inleda ett strategiskt arbete i Sverige och på EU-nivå för att skyndsamt fasa ut samtliga pesticider som skadar pollinerande insekter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kräva in data om effekter på lokala arter av bin och alla arter av pollinerande insekter vid utvärdering av om pesticider kan godkännas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi människor behöver pollinerande insekter. Utan deras tjänster får vi stora problem att producera den mat vi behöver. Odling av en lång rad livsmedel, som exempelvis äpplen, päron, kiwi och kaffe, är beroende av att olika sorters bin och humlor pollinerar blommor under vår och sommar. Det är därför allvarligt att bisamhällen och vilda bin och humlor fått det allt svårare. Läget är alarmerande inte minst i Kina, där stora delar av landets bisamhällen dött och man tvingas försöka kompensera genom att människor pollinerar för hand. I USA måste man importera friska bisamhällen när landets egna inte längre räcker till.

Detta har flera orsaker. Monokultur i jordbruket minskar den biologiska mångfalden och gör honungsbin mera sårbara då sjukdomar och parasiter sprids lättare i sådana miljöer än i mera varierade ekosystem. En annan orsak är användningen av bekämpningsmedel. Forskningsstudier visar att en grupp insekticider, neonikotinoider, är en bidragande faktor till en omfattande och långsiktig minskning av vilda bins utbredning och populationer. Det har bland annat visat sig att neonikotinoider, och även glyfosat, den verksamma ingrediensen i ogräsmedel som Roundup, kan skada binas livsviktiga förmåga att navigera. Flera exempel på neonikotinoiders skadliga effekter på bin och humlor förtjänar att nämnas. Ett är kopplingen till att humlor förlorar förmågan att

pollinera grödor och äppelträd, ett annat att honungsbins larver dör, vilket inverkar negativt på samhällets överlevnadsförmåga. Även fjärilar drabbas. Studier har också visat att rester av bekämpningsmedlen kan finnas kvar i naturen efter odlings säsongen och såväl glyfosat och dess nedbrytningsprodukter som neonikotinoider har hittats i vattendrag.

Tre neonikotinoider förbjöds 2013 inom EU för betning av jordbruksgrödor som attraherar bin, men de finns fortfarande i flitigt använda produkter avsedda för villaträdgårdar, som exempelvis vissa typer av Myrr. EU-kommissionen har emellertid gått vidare och lagt fram förslag om att förbjuda användning av neonikotinoidpreparat utanför växthus. Det är viktigt att forskningsresultaten tas på största allvar och att pesticider som skadar pollinerande insekter skyndsamt fasas ut.

Enligt FN:s specialrapportör för rätten till mat, Hilal Elver, och specialrapportören för giftiga ämnen, Baskut Tuncak, är bekämpningsmedel ett hot mot de mänskliga rättigheterna på grund av dess allvarliga konsekvenser för hälsa, samhällen och miljö. I en rapport som presenterades för FN:s människorättsråd i mars i år uppmärksammar de bland annat hur ett stort antal människor, däribland många barn, skadas och dödas av bekämpningsmedel. Det handlar såväl om långsiktiga hälsoproblem som uppskattningsvis 200 000 akuta dödsfall. De allra flesta, enligt rapporten 99 %, av de drabbade lever i utvecklingsländer. Rapportörerna uttrycker särskild oro för just neonikotinoiderna på grund av deras koppling till den omfattande bidöden. De menar att det handlar om en systemkollaps som hotar själva grunden för jordbruket. Hilal Elver lyfter fram framstegen inom agroekologi (agroecology), som bygger på metoder som inte inbegriper kemikalier. Med ekologiskt hållbart jordbruk går det att producera tillräckligt med mat för världens befolkning, även på lång sikt, enligt rapporten. Redan 2007 sammanställde amerikanska forskare närmare 300 studier av ekologisk odling (Renewable Agriculture and Food Systems 22(2) p 86–108). Utifrån dessa räknade de på vad en övergång till ekologisk produktion skulle innebära. Deras kalkyl visade på något sjunkande avkastning i utvecklade länder men en tydlig ökning, i vissa fall stora skördeökningar, i utvecklingsländerna. Det är dags att göra upp med myten att pesticider skulle vara nödvändiga för att föda världen och istället inleda en global process för omställning mot säkrare och mer hälsosam mat- och jordbruksproduktion, avslutar FN-rapportörerna.

Mot bakgrund av detta bör Kemikalieinspektionen få i uppdrag att inleda ett strategiskt arbete i Sverige och på EU-nivå för att skyndsamt fasa ut samtliga pesticider som skadar pollinerande insekter. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Enligt EU:s regelverk ska effekter även på andra pollinerande insekter än bin utvärderas vid godkännande av pesticider, detta görs dock sällan eller aldrig i tillräcklig omfattning. Sverige bör därför inom ramen för vårt arbete med godkännande kräva in tillräckliga data även för andra pollinerande insekter samt studier på de bivarianter som finns i den lokalt utsatta miljön och inte nöja sig med studier på amerikanska bin.

Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Annika Lillemets (MP)

Carl Schlyter (MP)

Valter Mutt (MP)